

Nové možnosti rozvoje vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci

Specifický cíl A2: Rozvoj v oblasti distanční výuky, online výuky a blended learning

NPO_TUL_MSMT-16598/2022

Vedení výtvarné výchovy

PhDr. Hana Valešová, Ph.D.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- Proměny pohledu na roli výtvarné výchovy jako vzdělávacího předmětu – změna náhledu na postavení výtvarných technik
- Různé proudy (pedagogické přístupy)
- Důraz na estetické či psychologické hodnoty

Pozn.: Obrazové ukázky v prezentaci jsou z archivu autorky, neilustrují textový obsah, pouze vizuálně oživují teorii.

Spontánní a současně esteticky působivý projev

- soustředění se na jednotlivé okruhy výtvarných činností (kresba, malba, grafika, modelování...)
- důraz na okruhy výtvarných činností vyúsťuje v obdiv k čistotě
- „technikaření“, tzn. technika sama je cílem

Přístup orientovaný na estetické hodnoty

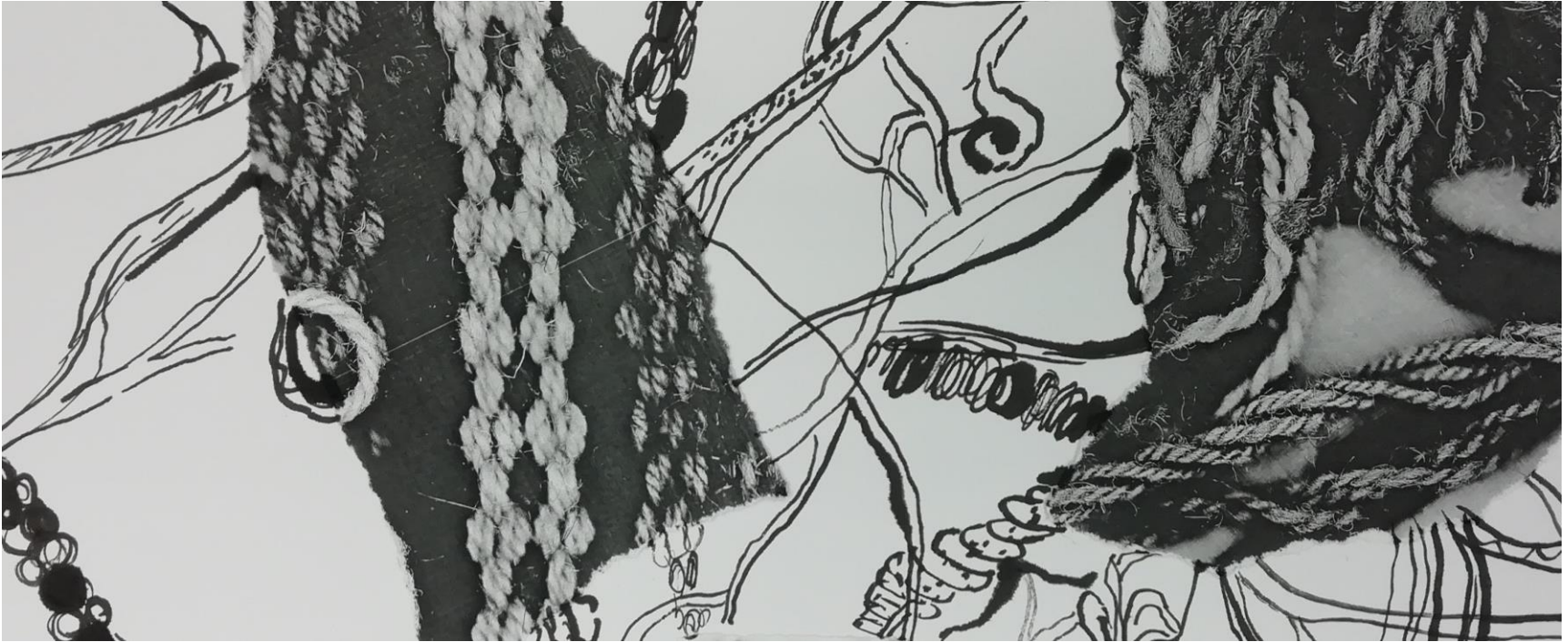
- navazuje na ikonografická schémata raného dětství (opakování zažitých obrazových symbolů vede ke zmechanizování forem a stagnaci výtvarného vývoje a výtvarného myšlení)

Orientace na výstavní činnost

- „produkce efektních výsledků“
- výchovné a vzdělávací poslání výtvarné výchovy se mění na přizpůsobování se společenským tlakům

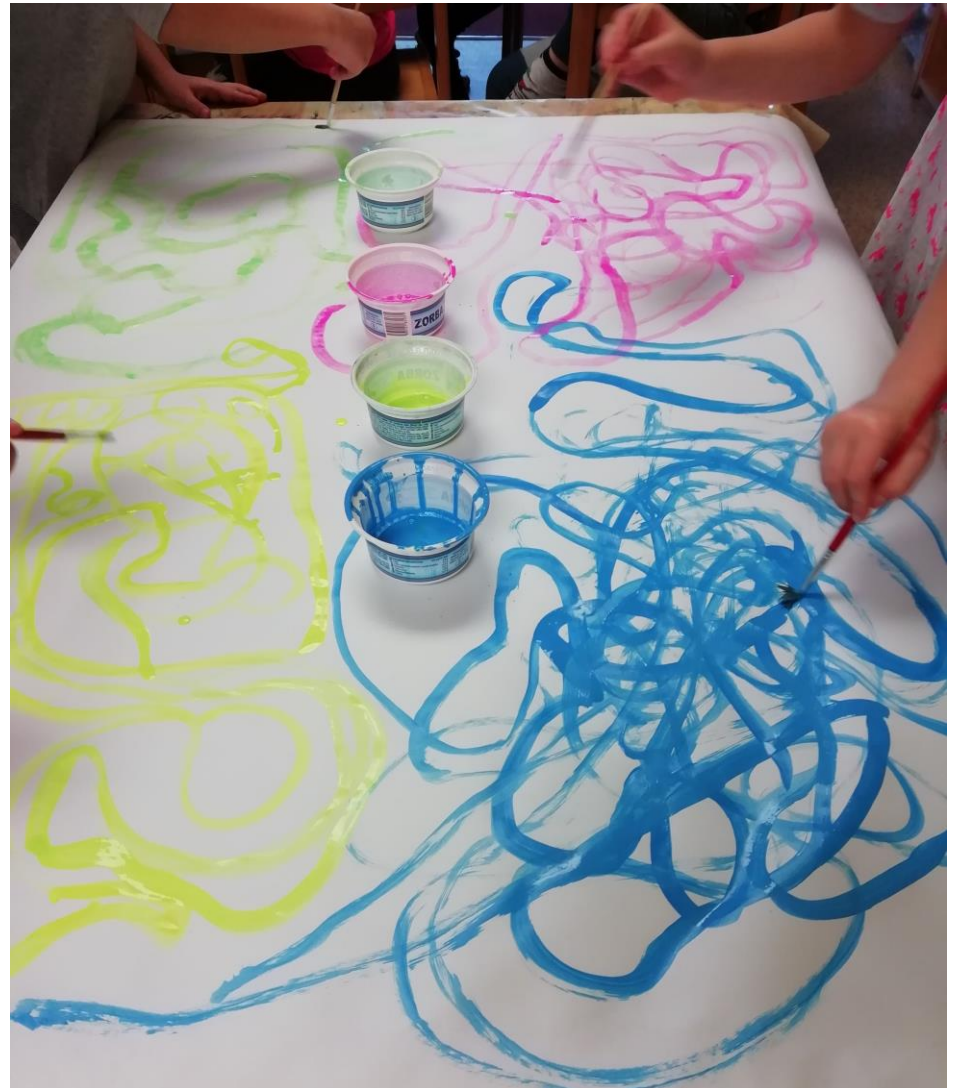
Artistní pojetí

- snaha učitele přizpůsobit výsledný vzhled výtvarných prací pohledu dospělého diváka
- potlačení individuality dítěte

Projektová výuka

- výtvarný i duchovní řád, provázanost námětů
- **výtvarné řady** - odkrývají podstatu základních otázek, hledají souvislosti
- **výtvarné projekty** - ještě hlubší zabývání se tématem

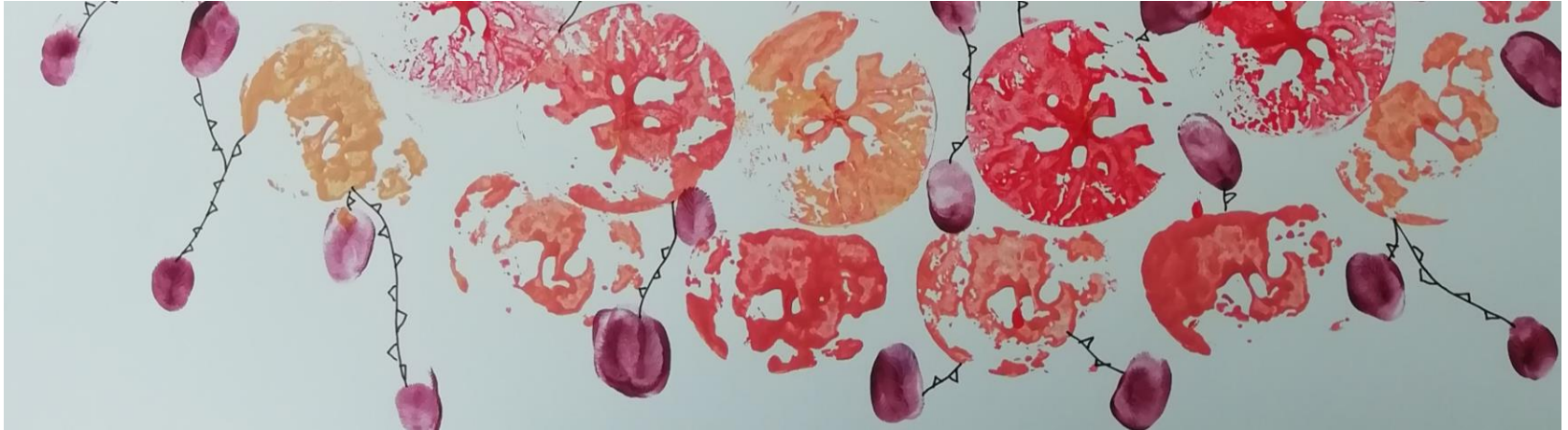

Charakteristika současných výtvarných přístupů

- **Nezvyklé náměty, které se neopakují**
- Důležitost **prožitku**
- **Hledání vlastností vyjadřovacích prostředků**
- Důraz na **osobnostní projev**

Jak skloubit soudobé směřování k pluralitnímu myšlení s osvojováním náročnějších postupů a zároveň ponechat dítěti dostatek prostoru pro jeho subjektivní výtvarný projev? (Jan Slavík)

Podněty k diskusi

- prospěšnost či škodlivost osvojování výtvarných technik?
- návodnost, výtvarná nesamostatnosti, direktivní postoj učitele, omezování tvořivosti projevu
- experimentující přístup zachovává odvahu projevu, zvědavost a spontaneitu, vytváří podmínky pro sebevyjádření
- tolerance vůči čistotě provedení výtvarné práce

Vztah námětu a výtvarné techniky

- **důraz na techniky** - seznamování s výtvarnými technikami potlačuje roli námětu
- **dominance námětu** - svobodná volba vyjadřovacích prostředků
- **rovnováha námětu a techniky** - citlivé hledání vzájemného vztahu obou složek

Za nejcitlivější je považována cesta od společného seznamování s řečí materiálů a nástrojů k samostatné volbě vyjadřovacích prostředků.

- ▶ Spojení **společné techniky a volitelné**
- ▶ Samostatná **volba techniky** - námět univerzálního charakteru
- ▶ Vliv **výtvarně projevového typu** dítěte
- ▶ Vedení k samostatnosti, podpora okolí, porozumění - dítě dospívá ke **spontánnímu projevu nezávislému na představě pedagoga**
- ▶ Nebezpečí volného vedení

Jaký rozsah vyjadřovacích prostředků by měl žák zvládnout?

- ▶ osvojit si co nejvíce postupů
- ▶ některé postupy základní, ostatní doplňující
- ▶ ponechání hledání na dítěti

- ▶ **Nelze hovořit o jediném a správném vedení výuky!**

*Role učitele/pedagoga - uchovat dětem chuť výtvarně
komunikovat a současně je nenásilně přivést k vnímání a
chápání výtvarného řádu*

Problematika ukázek – vzorů - šablon

- Chápejte ukázky jako východisko k úvaze, nikoliv jako předlohu a cizí vzor.
- Učte žáky aktivně reagovat na podněty druhých, nikoliv kopírovat bez vlastního vkladu.

Současné pojetí výtvarné výchovy

- ▶ Obsah VV se rozšiřuje o **tvůrčivý přístup k vizuální komunikaci** (kultura v nejširším slova smyslu)
- ▶ Obsah i "**hodnota**" vizuálně obrazných vyjádření nejsou objektivně a jednou pro vždy dané, **utváří se v procesu komunikace.**
- ▶ Žáci mají na své úrovni dostat příležitost pochopit principy tvorby a stát se poučenými **vnímáči (diváky), tvůrci a interprety.**

Svět pro nás bude tak bohatý, jak my sami jej budeme schopni bohatě vnímat.

Literatura: ROESELVÁ, V., 2000. *Proudy ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah. ISBN 80-902267-3-6.